

DARIUSZ KWIATKOWSKI

**Głoszenie słowa Bożego misją Kościoła w świecie
na podstawie adhortacji apostolskiej
Benedykta XVI *Verbum Domini***

Chrystus przed swoim wstąpieniem do nieba pozostawił swoim uczniom misję głoszenia Dobrej Nowiny: *Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu! Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony* (Mk 16,15–16)¹. Kościół od chwili Zesłania Ducha Świętego wypełnia zadanie powierzone mu przez Zbawiciela. Najpierw Apostołowie napełnieni Duchem Świętym głosili kerygmat o zbawczej śmierci i chwalebnym zmartwychwstaniu Chrystusa (zob. Dz 2,1–41). Potem, na przestrzeni wieków, Kościół niósł Ewangelię na wszystkie krańce świata i przez to czynił nowych uczniów Chrystusa.

Sobór Watykański II przywrócił właściwe znaczenie słowu Bożemu w życiu Kościoła. Najpierw w konstytucji o liturgii wezwał do obfitszego zastawienia stołu słowa Bożego, aby wierni mogli się nim karmić i kierować w codziennym życiu. Podkreślił też, że w głoszonym podczas liturgii słowie Bożym obecny jest Jezus Chrystus (por. KL 7. 51). Następnie w dekreście o misyjnej działalności Kościoła *Ad gentes divinitus* przypomniał, że misja głoszenia Ewangelii jest wciąż aktualna i potrzebna. Kościół został posłany do narodów, aby był powszechnym sakramentem zbawienia, które staje się udziałem ludzi przez wiarę i przyjęcie słowa Bożego. Kościół głoszący słowo Boże jest wciąż solą ziemi i światłem świata. Wypełniając misję Chrystusa, przynosi ludziom zbawienie i odnawia całe stworzenie (por. DM 1).

Dariusz KWIATKOWSKI, ks. prof. UAM dr hab., Zakład Liturgiki i Homiletyki, Wydział Teologiczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, e-mail: kwiatkowski@post.pl

¹ Tłumaczenie za: *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Wyd. IV. Pallottinum. Poznań–Warszawa 1984.

Mając świadomość odpowiedzialności za zbawienie ludzi, Kościół nie tylko nie może przestać głosić Ewangelii, ale musi wciąż szukać nowych i skutecznych metod dotarcia do współczesnego świata z Dobrą Nowiną o Chrystusie. Stąd jest czymś zrozumiałym, że Nauczycielski Urząd Kościoła wydaje wciąż nowe dokumenty, które stają się pomocą i drogowskazami pomagającymi wypełnić zadanie powierzone przez Chrystusa.

Celem artykułu jest ukazanie Kościoła jako głosiciela Ewangelii współczesnemu światu w świetle adhortacji apostolskiej Ojca Świętego Benedykta XVI *Verbum Domini*. Papież Benedykt w swoim nauczaniu bardzo mocno akcentuje miejsce i rolę słowa Bożego w życiu Kościoła, a także przypomina o konieczności głoszenia go całemu światu. Głoszenie słowa Bożego nie może odbywać się tylko w ściśle określonych grupach. Ojciec Święty nauczał w *Verbum Domini*, że Kościół zawsze musi być otwarty na Ducha Świętego, który posyła go z Dobrą Nowiną na krańce świata. W świetle źródłowego dokumentu należy omówić następujące zagadnienia: przepowiadanie słowa Bożego jako istota misji Kościoła, rola słowa Bożego w nowej ewangelizacji oraz chrześcijańskie zaangażowanie w świecie.

I. Głoszenie słowa Bożego istotą misji Kościoła w świecie

Polecenie dane uczniom przez Chrystusa, aby szli na cały świat i głosili Dobrą Nowinę wszelkiemu stworzeniu, od początku uczyniło Kościół misyjnym. Soborowy dekret o misyjnej działalności Kościoła *Ad gentes divinitus* wytyczył doktrynalne i duszpasterskie zasady dotyczące misyjnej działalności Kościoła w świecie. Zasady te były i są obecne w nauczaniu Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. Wynika z niego, że Kościół ze swojej natury jest misyjny i wciąż bardzo aktualne są słowa św. Pawła Apostoła: *Świadom jestem ciężącego na mnie obowiązku. Biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii!* (1 Kor 9,16).

Ojciec Święty Benedykt XVI w adhortacji apostolskiej *Verbum Domini* wiele miejsca poświęca misyjności Kościoła i wynikającej z niej konieczności głoszenia słowa Bożego. Papież, świadek wiary i mocy słowa Bożego, bardzo mocno podkreśla, że *nie możemy zatrzymywać dla siebie słów życia wiecznego, które daje nam Jezus Chrystus, gdy Go spotykamy: one są dla wszystkich, dla każdego człowieka* (VD 91)². Ze słów Ojca Świętego jasno wynika, że każdy chrześcijanin, który usłyszał słowa Dobrej Nowiny, nie może ich egoistycznie zachować tylko dla siebie, ale jego naturalnym obowiązkiem staje się przekazywanie ich dalej innym ludziom. W ten sposób każdy ochrzczony włącza się w misyjne dzieło Kościoła.

² Benedykt XVI: Adhortacja apostolska *Verbum Domini* (30.09.2010).

Misyjna działalność Kościoła ma swój początek w Wieczerniku. To właśnie tam, przed swoim wstąpieniem do nieba, Jezus nakazał uczniom, by nauczali wszystkie narody i udzielali im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego (zob. Mt 28,19). Do podjęcia misyjnej działalności uzdolnił Apostołów Duch Święty. W darze Ducha Świętego spełniły się wszystkie obietnice Chrystusa o Pocieszycielu, który, posłany przez Ojca, wszystkiego ich nauczy i będzie mocą w dawaniu świadectwa o Zmartwychwstałym (zob. J 14,25–26; 15,26–27). Benedykt XVI, odwołując się do Dziejów Apostolskich, przypomina, że takie było doświadczenie pierwszej wspólnoty chrześcijańskiej, która szerzyła Słowo przez przepowiadanie i świadectwo (por. VD 91).

Głoszenie słowa Bożego na innych kontynentach sprawia, że Kościół dociera do wielu różnych kultur i religii oraz do ludzi, którzy jeszcze nigdy nie słyszeli o Bogu. W tym kontekście na pierwszym miejscu należy postawić troskę o drugiego człowieka. W głoszeniu Dobrej Nowiny dokonuje się nieustanna weryfikacja jedności przykazania miłości Boga i bliźniego. Przypomniawszy o tym Benedykt XVI w encyklice *Deus Caritas est*. Nie można oddzielić miłości Boga od miłości człowieka, a zamykanie oczu na bliźniego i jego potrzeby jest zaprzeczeniem miłości Boga (por. DCE 15)³. Ze słów papieża można wnioskować, że obowiązek głoszenia Dobrej Nowiny jest konsekwencją konkretnego realizowania przykazania miłości Boga i bliźniego⁴.

Benedykt XVI w swojej adhortacji przypomina również, co powinno być głównym tematem chrześcijańskiego świadectwa misyjnego przepowiadania. Kościół nieustannie winien głosić światu *Logos* nadziei (por. VD 91). Papież, nawiązując do Prologu Ewangelii według św. Jana, przypomina, że tym *Logosem* jest Jezus Chrystus, Syn Boży, który stał się człowiekiem, by dać ludzkości zbawienie (J 1,1–14). *Logos*, Słowo Boga Ojca, jest Jezusem, który przychodzi jako Światłość prawdziwa, zdolna rozproszyć mroki grzechu i śmierci. Spotkanie ze Słowem Boga, które stało się ciałem, aby umrzeć i zmartwychwstać dla zbawienia i odkupienia win, staje się dla każdego człowieka doświadczeniem spotkania z prawdziwą Miłością. W encyklice *Deus Caritas est* Ojciec Święty pisze: *Spotkanie z widzialnymi przejawami miłości Boga może wzbudzić w nas uczucie radości, jakie rodzi doznania, że jest się kochanym* (DCE 17).

Ojciec Święty Benedykt XVI zwraca uwagę, że głoszenie Ewangelii Słowa Bożego jest czymś naturalnym i powszechnym. Ono wynika z samej natury chrześcijańskiej wiary. Należy podkreślić, że misja głoszenia Dobrej Nowiny przez Kościół pochodzi bezpośrednio od Chrystusa (por. VD 92). Soborowy dekret o misyjnej działalności Kościoła jasno stwierdza, że *Chrystus posłał od Ojca Ducha Świętego, aby dokonywał wewnętrznie swojego zbawczego dzieła*

³ Por. Benedykt XVI: Encyklika *Deus caritas est* (25.12.2005).

⁴ Por. S. Rosik: *Moje chrześcijaństwo*. Poznań 2000 s. 84–85.

i nakłaniał Kościół do rozszerzania się (DM 4)⁵. Głoszenie Ewangelii ma prowadzić do tego, aby królestwo Boże mogło zapanować w ludzkich sercach i w świecie.

Mając świadomość, że cały Kościół jest misyjny, to jednak Ojciec Święty wskazuje pewne grupy wiernych, od których wymaga się większego zaangażowania w dzieło głoszenia Dobrej Nowiny. Niewątpliwie jest to przede wszystkim zadanie biskupów i prezbiterów. Oni powinni być pierwszymi głosicielami Ewangelii. Zadanie to wynika z racji przyjętego sakramentu święceń. Pierwszym głosicielem słowa Bożego jest biskup. Bardzo mocno zadanie to wybrzmiewa w homilii głoszonej podczas święceń biskupa. Biskup jest przedstawiony jako następca Apostołów, który, podobnie jak oni, napełniony Duchem Świętym ma głosić Ewangelię. Jego obowiązkiem jest szerzenie słowa Bożego, nastawianie w porę i nie w porę, oraz napominanie z całą cierpliwością⁶. Biskup zobowiązuje się również do wiernego i nieustannego głoszenia Ewangelii⁷. Wymowny jest również gest trzymania otwartego Ewangeliarza nad głową biskupa elekta w czasie modlitwy święceń⁸ oraz wręczenie księgi Ewangelii z towarzyszącą formułą: *Przyjmij Ewangelię i głosź Słowo Boże z całą cierpliwością i umiejętnością*⁹.

Najbliższymi współpracownikami biskupów w głoszeniu Ewangelii są prezbiterzy. Biskup, udzielając święceń, w homilii podkreśla, że gdy kandydaci otrzymają święcenia prezbiteratu, będą pełnić urząd posługiwania nauczycielskiego w zakresie im powierzonym¹⁰. Zaraz po homilii kandydaci pozytywnie odpowiadają na pytanie biskupa: *Czy chcesz pilnie i mądrze pełnić posługę słowa, głosząc Ewangelię i wykładając prawdy katolickiej wiary?*¹¹. Natomiast w modlitwie święceń biskup prosi Boga, aby prezbiterzy byli *godnymi współpracownikami biskupów, aby przez ich przepowiadanie i dzięki łasce Ducha Świętego słowa Ewangelii przyniosły obfity owoc w ludzkich sercach i dotarły aż na krańce ziemi*¹².

Do misji głoszenia Ewangelii należy się odpowiednio przygotować. W sposób szczególny to przygotowanie dokonuje się w seminariach duchownych. Dekret o działalności misyjnej Kościoła wskazuje najważniejsze wytyczne, którymi powinni kierować się moderatorzy w procesie formowania alumnów: *za najważ-*

⁵ II Sobór Watykański: Dekret *Ad gentes divinitus* o działalności misyjnej Kościoła (1965).

⁶ Por. Pontyfikał Rzymski: *Obrzędy święceń biskupa, prezbiterów i diakonów*. Tłum. pl. Katowice 1999 nr 39.

⁷ Por. tamże nr 40.

⁸ Tamże nr 46.

⁹ Tamże nr 50.

¹⁰ Por. tamże nr 123.

¹¹ Tamże nr 124.

¹² Tamże nr 128.

niejsze należy uznać to, co jest powiedziane o potrzebie ścisłego łączenia przygotowania duchowego z doktrynalnym i duszpasterskim, o prowadzeniu życia zgodnego z Ewangelią, bez oglądania się na korzyść własną albo rodziny, i o podkreśleniu głębokiego znaczenia misterium Kościoła. (...) Aby osiągnąć ten zasadniczy cel, cała formacja alumnów winna być ujmowana w świetle misterium zbawienia, jak to jest przedstawione w Piśmie Świętym (DM 16).

Odpowiedzialność za głoszenie Ewangelii przyjmuje na siebie nie tylko Kościół hierarchiczny. Misyjność obejmuje wszystkich ludzi, którzy przez chrzest stali się członkami Chrystusowego Kościoła. Dawanie świadectwa o Chrystusie jest obowiązkiem nie tylko kapłanów, którzy przyjęli sakrament święceń, ale również wszystkich wiernych, należących do wspólnoty Kościoła. Przez sakrament chrztu wierni stają się dziećmi Bożymi i mają udział w potrójnej misji Chrystusa: kapłańskiej, prorockiej i królewskiej. Zjednoczenie z Chrystusem ukrzyżowanym i zmartwychwstałym oraz uczestnictwo w Jego prorockiej misji nakładają na chrześcijan obowiązek głoszenia światu Ewangelii¹³. Papież Benedykt nie ma wątpliwości, że *nikt z wierzących w Chrystusa nie jest zwolniony z tej odpowiedzialności, która wynika z sakramentalnej przynależności do Ciała Chrystusa. Świadomość ta powinna być rozbudzana w każdej rodzinie, parafii, wspólnotcie, stowarzyszeniu i ruchu kościelnym. Cały Kościół jako tajemnica komunii jest zatem misyjny i każdy, zgodnie ze swoim stanem życia, jest powołany do tego, by wnieść znaczący wkład w głoszenie chrześcijańskiego orędzia (VD 94).*

Ojciec Święty Benedykt XVI wielokrotnie powtarza, że w realizację misyjnej działalności Kościoła włączeni są wszyscy ludzie ochrzczeni. Zadanie to wynika z racji przyjętego chrztu i bierzmowania. Wierni świeccy przez przyjęte sakramenty i życie we wspólnocie Kościoła mają dzielić się doświadczeniem osobistej wiary w Chrystusa. Zostali powołani, aby wykonywali swoje prorockie zadanie, które wynika z faktu przyjętego chrztu. Oni są wezwani, by dawali świadectwo o Ewangelii w środowisku swojego codziennego życia (por. VD 94). Apostolstwo jest jednocześnie obowiązkiem i prawem wiernych świeckich, gdyż ono wypływa z ich zjednoczenia z Chrystusem Głową. Chrześcijanie przez chrzest zostali wszczępieni w Ciało Mistyczne Chrystusa, przez sakrament bierzmowania, umocnieni mocą Ducha Świętego, zostali przeznaczeni do misji głoszenia Ewangelii (DA 3)¹⁴. Działalność misyjna Kościoła według nauczania Ojca Świętego Benedykta XVI nie stanowi czegoś fakultatywnego czy dodatkowego w jego życiu i działalności. Papież bardzo wyraźnie i stanowczo stwierdza: *W żadnym wypadku Kościół nie może się ograniczyć do duszpasterstwa »zachowawczego«, przeznaczonego dla tych, którzy już znają Ewangelię Chrystusa.*

¹³ Por. Kongregacja ds. Duchowieństwa: *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów* (2003) nr 15; *Obrzędy chrztu dzieci dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*. Katowice 1987 nr 62.

¹⁴ II Sobór Watykański: *Dekret Apostolicam actuositatem* o apostołstwie świeckich (1965).

*Misyjny zapal jest wyraźną oznaką dojrzałości wspólnoty kościelnej (VD 95). Głoszenie Dobrej Nowiny światu stanowi fundamentalne zdanie Kościoła, w które winni się włączać wszyscy wierni. W tym miejscu, jako podsumowanie, należy przypomnieć nauczanie Kościoła zawarte w *Dyrektorium ogólnym o katechizacji*, którym wspomina się o tym zaangażowaniu: *Po swoim zmartwychwstaniu Jezus posłał od Ojca Ducha Świętego, aby dopełniał od wewnątrz dzieło zbawienia i kierował uczniami w kontynuowaniu Jego posłania w całym świecie, tak jak On był posłany przez Ojca. On był pierwszym i największym Ewangelizatorem. Ogłosił Królestwo Boże jako nową i ostateczną interwencję Bożą w historii oraz określił to głoszenie Ewangelią, to znaczy dobrą nowiną. Poświęcił jej całe życie: ukazał radość przynależności do Królestwa, jego wymagania i jego wielką kartę, misteria, jakie ono obejmuje, życie braterskie tych, którzy do niego wchodzi, oraz jego przyszłą pełnię*¹⁵.*

II. Słowo Boże w służbie ewangelizacji

Dzisiaj z pewnością są jeszcze takie miejsca na kuli ziemskiej, gdzie ludzie nie słyszeli Dobrej Nowiny o Jezusie. One domagają się ewangelizacji. Papież Benedykt XVI, mając świadomość istnienia takich miejsc, zauważa również, że nowej ewangelizacji potrzebują kraje, które kiedyś były chrześcijańskimi. Te państwa dzięki przepowiadaniu słowa Bożego powinny na nowo w konkretny sposób doświadczyć mocy i radości płynącej z Ewangelii (VD 96). Dotyczy to zarówno rdzennych mieszkańców danego kraju, jak i migrantów, a w sposób szczególny ludzi biednych i cierpiących. Poprzez zwrócenie się z Ewangelią do tych grup ludzi Kościół naśladuje Chrystusa, który zawsze otaczał się ubogimi i cierpiącymi. On przyszedł na świat jako Dobry Pasterz, aby szukać zagubionych owiec, aby nieść Dobrą Nowinę ubogim, więźniom wolność, niewidomym przejrzenie, by obwoływać czas łaski dla uciśnionych (zob. Łk 4, 18–19) [por. VD 105–107].

Mówiąc o nowej ewangelizacji, należy przywołać nauczanie papieża Franciszka, który w adhortacji *Evangelii gaudium* podkreśla, że w słowie Bożym *pojawia się nieustannie ten dynamizm «wyjścia», jaki Bóg pragnie wzbudzić w wierzących* (EG 20)¹⁶. Mamy tu wyraźne odniesienie do powołania uczniów, których Jezus posłał: *Idźcie na cały świat i nauczajcie wszystkie narody* (Mt 18, 19). Oznacza to, że głoszenie Ewangelii nie dokonuje się w jednym, ściśle zamkniętym miejscu czy gronie ludzi. Przepowiadanie Dobrej Nowiny jest procesem dynamicznym, który zmusza do wyjścia i pójścia na cały świat. Mając na uwadze nową ewangelizację, ten świat jest wszędzie, bo w każdym miejscu znajdują się ludzie, którzy choć słyszeli o Jezusie, to w Niego nie wierzą i nie żyją Jego sło-

¹⁵ Kongregacja ds. Duchowieństwa: *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (1998) s. 33.

¹⁶ Franciszek: Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium* (24.11.2013).

wem. Nowa ewangelizacja staje się innym niż dotychczasowy sposobem przyjęcia Ewangelii. Temu procesowi podlegają wszyscy chrześcijanie, gdyż głoszone słowo Boże ma prowadzić do pogłębionej i osobistej relacji z Chrystusem zmarłych i żyjących w Kościele¹⁷.

Zwraca uwagę na te kwestie papież Franciszek, pisząc w swojej adhortacji: *Odnowione głoszenie daje wierzącym, także letnim lub niepraktykującym, nową radość wiary oraz owocność ewangelizacyjną. W rzeczy samej jego centrum i jego istota jest zawsze ta sama: Bóg, który objawił swoją ogromną miłość w Chrystusie umarłym i zmartwychwstałym. On czyni swoich wiernych zawsze nowymi* (EG 11). Słowo Boże w każdym czasie i każdej epoce jest żywe i skuteczne. Również dziś posiada tę samą moc, jaką miało, gdy wypowiadał je Jezus, nauczając w czasie swojego ziemskiego życia. Tę moc słowo czerpie z obecności w nim Jezusa (KL 7)¹⁸. Dzięki temu Chrystus obecny w swoim słowie wciąż zbawia, uzdrawia, wyzwala i głosi Dobrą Nowinę o królestwie Bożym. Stąd konieczność nieustannego głoszenia Ewangelii w mocy Ducha Świętego (por. VD 96).

Głoszenie Dobrej Nowiny jest ściśle związane ze świadectwem własnego życia. Głosiciel jest pierwszym świadkiem obecności i mocy słowa Bożego. Papież Benedykt XVI naucza: *Ważne jest jednak, by w każdej formie przepowiadania pamiętano przede wszystkim o wewnętrznym związku między przekazywaniem Słowa i świadectwem chrześcijańskim. Od tego uzależniona jest sama wiarygodność tego, co się głosi. Z jednej strony konieczne jest słowo, które przekazuje to, co sam Pan nam powiedział. Z drugiej nieodzowne jest nadanie temu słowu wiarygodności, by nie jawiło się jako piękna filozofia lub utopia, ale jako rzeczywistość, którą można żyć i dzięki której można żyć* (VD 97). Odnajdujemy w tym stwierdzeniu echo słów św. Jakuba: *Pokaż mi swoją wiarę bez uczynków, to ja ci pokażę wiarę ze swoich uczynków* (Jk 2,18b). Istnieje ścisła zależność między wiarą a uczynkami.

Pierwszym świadkiem Ewangelii i jednocześnie wzorem jest sam Chrystus. On swoją naukę potwierdzał konkretnymi czynami, a w sposób specjalny przypieczętował jej prawdziwość przez swoją śmierć i zmartwychwstanie. Szczególny akcent należy położyć na zmartwychwstanie. Papież Benedykt XVI, odwołując się do nauczania św. Pawła, który pisał Koryntianom, że gdyby Chrystus nie zmartwychwstał, daremne byłoby nauczanie i próżna nasza wiara (zob. 1 Kor 15,14), zwraca uwagę, że w zmartwychwstaniu znajdujemy rozwiązanie proble-

¹⁷ Por. F.G. Friemal: *Ewangelizacja*, w: *ABC chrześcijanina*. Red. P. Pachciarek. Warszawa 2006 s. 127.

¹⁸ II Sobór Watykański: *Konstytucja Sacrosanctum Concilium* o liturgii świętej (1963).

mu, jakim jest dramat krzyża. Sam krzyż nie mógłby wyjaśnić wiary chrześcijańskiej i pozostałby tragedią, oznaką słabości istnienia¹⁹.

Szczególny impuls do nowej ewangelizacji dał Sobór Watykański II i jego nauczanie. Kościół na nowo otworzył się na świat i zaczął widzieć konieczność głoszenia Ewangelii. Dekret o misyjnej działalności Kościoła wzywa: *Trzeba, aby Kościół był obecny w tych grupach ludzkich poprzez swoje dzieci, które wśród nich żyją, albo są do nich posyłane. Wszyscy bowiem chrześcijanie wszędzie, gdziekolwiek żyją, są zobowiązani przykładem życia i świadectwem słowa tak ukazywać nowego człowieka, którego przyoblekli przez chrzest i moc Ducha Świętego, i przez którego zostali umocnieni w czasie bierzmowania, aby inni, widząc ich dobre uczynki, chwalili Ojca oraz by mogli pełniej zrozumieć prawdziwy sens życia ludzkiego i dostrzec powszechną więź wspólnoty ludzkiej* (DM 11). Z tej wypowiedzi jasno wynika, że głoszenie Ewangelii i świadczenie o niej ma dwa cele. Pierwszym z nich jest oddanie chwały Bogu, a drugim doprowadzenie do poznania Boga i Jego zbawczych planów zrealizowanych w Jezusie Chrystusie innych ludzi.

Kościół rozróżnia dwa sposoby ewangelizacji. Pierwszy z nich można określić: *ad gentes*. W tym przypadku Ewangelia jest głoszona ludziom, którzy jej jeszcze nie słyszeli. Drugim sposobem jest nowa ewangelizacja, która ściśle wiąże się ze zjawiskami dechrystianizacji i laicyzacji²⁰. Ten rodzaj ewangelizacji jest bardzo potrzebny w Europie, w Ameryce Północnej i w Australii. Stare narody chrześcijańskie potrzebują na nowo usłyszeć słowo Boże, aby odkryć i doświadczyć radości płynącej z jego przyjęcia.

W dobie globalizacji świata i wielkich migracji ludności należy zwrócić uwagę na proces ewangelizacji migrantów. Migracja jest dziś dla Kościoła wyzwaniem i szansą. Należy zauważyć, że w migracji uczestniczą również chrześcijanie, którzy w naturalny sposób mogą być głosicielami i świadkami Ewangelii w zlaicyzowanych społeczeństwach. Migranci mogą przynieść nowe formy ewangelizacji przyczynić się do bardziej dynamicznego świadczenia o Chrystusie. Papież Benedykt XVI apeluje do biskupów, aby uwrażliwiali na te sprawy swoich wiernych, którzy mogą być potencjalnymi migrantami (por. VD 105). Niewątpliwie obecne zjawisko dość powszechnej migracji powinno być postrzegane przez Kościół jako okazja do stałego podejmowania dzieła nowej ewangelizacji i pracy misyjnej. Wzoru należy szukać w osobach Jezusa, Maryi i Józefa, których życie zmusiło do zmiany swojego miejsca zamieszkania²¹.

¹⁹ Benedykt XVI: *Radość wiary*. Częstochowa 2012 s. 52.

²⁰ Por. T. Kondrusiewicz: *Nowa ewangelizacja i jej wymagania na przykładzie Europy Wschodniej*. „Światło Narodów” R. 2009 nr 3 s. 42.

²¹ Por. A. Wojtan: *Refleksja teologiczna nad dokumentem: „Miłość Chrystusa wobec migrantów”*. „Światło Narodów” R. 2004 nr 3 s. 59–62.

Drugą grupą wspomnianą przez Ojca Świętego w *Verbum Domini*, która wymaga ewangelizacji, są osoby cierpiący fizycznie, psychicznie i duchowo. Ta grupa ludzi wydaje się być uprzywilejowaną przez samego Chrystusa, który podczas ziemskiej misji otaczał się ludźmi chorymi i cierpiącymi. Bóg nie chce ludzkiego cierpienia. On stworzył człowieka do szczęścia i życia. Niestety, przez grzech pojawiły się na świecie choroba i śmierć (por. Mdr 2,23–24). Bóg objawia się w historii zbawienia jako Ojciec życia i lekarz, który nieustannie pochyla się nad ludzką słabością i cierpieniem. Pełnia Jego zbawczej i uzdrawiającej miłości objawiła się w Jezusie Chrystusie. Papież podkreśla, że *Jego bliskość trwa w czasie dzięki działaniu Ducha Świętego w misji Kościoła, w Słowie i sakramentach, w ludziach dobrej woli, w dziełach opieki, podejmowanych przez wspólnoty z braterską miłością, co ukazuje prawdziwe oblicze Boga i Jego miłość* (VD 106).

Doświadczenie cierpienia może rodzić w człowieku różne postawy. Choroba i cierpienie mogą sprawić, że człowiek w inny sposób zacznie patrzeć na swoje życie i dzięki temu otworzy się na działanie Ewangelii. Może się jednak zdarzyć, że człowiek odrzuca cierpienie i przeżywa bunt, prowadzący do zerwania relacji z Bogiem. W tym przypadku potrzebna jest nowa ewangelizacja, prowadzona przez odważnych świadków Ewangelii Chrystusa. Celem ich misji jest ukazanie choremu Jezusa jako pierwszego lekarza, potrafiącego uleczyć ciało i duszę (por. VD 106).

Trzecią grupą ludzi, do których trzeba dotrzeć z Ewangelią, są ubodzy. Również ta grupa ludzi jest uprzywilejowana w oczach Boga. Oni są błogosławieni, gdyż do nich należy królestwo niebieskie (Mt 5,3). Ubodzy potrzebują ewangelizacji, ale też sami mogą być głosicielami Ewangelii. Ojciec Święty przypomina, że w Piśmie Św. prawdziwymi ubogimi są ci, którzy całkowicie zaufali i powierzyli swoje życie Bogu. Bóg chwali prostotę serca człowieka, który w Nim pokłada nadzieję, a nie w dobrach tego świata (por. VD 107). Nie można jednak nie zauważyć ludzi żyjących w prawdziwej biedzie materialnej. Ojciec Święty Franciszek w *Ewangelii gaudium* stwierdza jasno: *Trzeba pochwalić sukcesy przyczyniające się do dobrobytu osób, na przykład w zakresie zdrowia, edukacji i komunikacji. Nie możemy jednak zapomnieć, że większość mężczyzn i kobiet w naszych czasach żyje z dnia na dzień w niedostatku, rodzącym przykre konsekwencje* (EG 52). Tym ludziom ubogim materialnie należy nieść nie tylko chleb codzienny, potrzebny do życia, ale również pokarm słowa Bożego, który daje życie wieczne.

Skuteczność nowej ewangelizacji w dużej mierze zależy od właściwego rozeznania i poznania grupy społecznej, do której kierowana jest Ewangelia. Wzorem dla głosicieli Dobrej Nowiny jest Jezus Chrystus, który stał się wszystkim dla wszystkich (por. 2 Kor 8,9). On nie tylko rozumiał ludzi, z którymi się spotykał, ale także się z nimi utożsamiał. Bardzo wymowne są słowa papieża Fran-

ciszka: *Wspólnota ewangelizacyjna przez dzieła i gesty wkracza w codzienne życie innych, skraca dystans, unia się aż do upokorzenia, jeśli to konieczne, i przyjmuje ludzkie życie, dotykając cierpiącego ciała Chrystusa w ludzi. W ten sposób ewangelizatorzy mają zapach owiec, a one słuchają ich głosu* (por. EG 24).

III. Zaangażowanie w świecie odpowiedzią na przyjęcie słowa Bożego

Głoszenie Ewangelii prowadzi w naturalny sposób do zaangażowania się chrześcijanina w życie świata. Cały świat jest obszarem głoszenia Ewangelii. Chrześcijanie nie są oderwani od tego świata, żyją w nim i dlatego głosząc Dobrą Nowinę, w sposób czynny angażują się w jego życie i funkcjonowanie. W adhortacji *Verbum Domini* Ojciec Święty wprost mówi o relacji głoszonego słowa Bożego i zaangażowania się w świecie: *Tak więc samo słowo Boże przypomina o konieczności naszego angażowania się w świecie i o naszej odpowiedzialności wobec Chrystusa, Pana dziejów. Głosząc Ewangelię, zachęcajmy się nawzajem do czynienia dobra i działania na rzecz sprawiedliwości, pojednania i pokoju* (DV 99).

Dla tak zwanego prawidłowego funkcjonowania społeczeństw niezbędne są między innymi następujące wartości: miłość, sprawiedliwość, pojednanie i pokój. Wartości te stanowią treść głoszonej Ewangelii. Przepowiadanie Dobrej Nowiny jest głoszeniem miłości, sprawiedliwości, pojednania i pokoju. Przyjęcie Ewangelii w naturalny sposób prowadzi do życia tymi wartościami.

Już św. Jan XXIII widział tę zależność w odniesieniu do pokoju na świecie. W encyklice *Pacem in terris* stwierdza: *Pokój na ziemi, którego wszyscy ludzie wszystkich czasów tak żarliwie pragnęli, nie może być budowany i utrwalany inaczej, jak tylko przez wierne zachowywanie porządku ustanowionego przez Boga*²². Boży porządek przekazany człowiekowi przez słowo Boże gwarantuje porządek w świecie i w życiu poszczególnych społeczeństw. Świadcami i głosicielami tego porządku mają być chrześcijanie, którzy słuchają słowa Bożego i żyją według niego, dając świadectwo światu o jego skuteczności.

Ojciec Święty Benedykt XVI również podejmuje zagadnienie pokoju na świecie. Wzywa on wszystkich chrześcijan, aby krzewili pojednanie i pokój na całym świecie. To właśnie słowo Boże jest najskuteczniejszym źródłem pokoju i pojednania. Chrystus jest pokojem i ten pokój daje światu (Ef 2,14). W tym kontekście papież apeluje, że nie można zabijać w imię Boga, a zatem żadna religia nie może usprawiedliwiać nietolerancji lub wojen. Katolicy i wszyscy ludzie dobrej woli, wierni dziełu pojednania, które dokonało się w Chrystusie,

²² Jan XXIII: Encyklika *Pacem in terris*. (11.04.1963) nr 1.

mają być świadkami pojednania i budować społeczeństwo sprawiedliwe i pokojowe (por. DV 102).

Cały Kościół jest powołany do czynnego zaangażowania się w świecie. Do wielu działań wezwani są świeccy. Szczególną przestrzenią zaangażowania się świeckich w świecie jest życie polityczne i społeczne. Należy jednak pamiętać, że osoby chcące angażować się w życie polityczne i społeczne powinny być dobrze uformowane. Ojciec Święty Benedykt XVI stwierdza: *Bezpośrednie zaangażowanie się w działalność społeczną i polityczną jest przede wszystkim zadaniem wiernych świeckich, uformowanych w szkole Ewangelii* (DV 100). W tym miejscu warto przypomnieć nauczanie papieża Pawła VI zawarte w adhortacji *Evangeliæ nuntiandi*: *Kościół nie tylko ma głosić Ewangelię w coraz odleglejszych zakątkach ziemi i coraz większym rzeszom ludzi, ale także mocą Ewangelii ma dosięgnąć i jakby przewracać kryteria oceny, hierarchię dóbr, postawy i nawyki myślowe, bodźce postępowania i modele życiowe rodzaju ludzkiego, które stoją w sprzeczności ze słowem Bożym i planem zbawczym*²³. Przyjęcie tych zasad prowadzi do prowadzenia polityki, która przyjmuje formy służby wobec wszystkich ludzi, a najbardziej słabych, biednych i cierpiących.

W sercu głoszenia Ewangelii znajduje się miłość do Boga i do człowieka. Ona winna być siłą napędową nowej ewangelizacji i zaangażowania się chrześcijan w życie świata. Miłość rodzi się ze spotkania z Chrystusem przychodzącym do człowieka ze słowami Dobrej Nowiny. Słuchanie słowa Bożego w Kościele rodzi miłość do wszystkich ludzi. O miłości do Boga i bliźniego Benedykt XVI pisał również w encyklice *Deus Caritas est*: *Miłość bliźniego polega właśnie na tym, że kocham w Bogu i z Bogiem również innego człowieka, którego w danym momencie może nawet nie znam lub do którego nie czuję sympatii. Taka miłość może być urzeczywistniona jedynie wtedy, kiedy jej punktem wyjścia jest intymne spotkanie z Bogiem, spotkanie, które stało się zjednoczeniem woli, a które pobudza także uczucia* (DCE 17). W tym kontekście Ojciec Święty zachęca do częstego medytowania *Hymnu o miłości św. Pawła Apostoła*, a zwłaszcza tej części, która ukazuje cechy prawdziwej miłości (1 Kor 13,4–8) [VD 103].

Misja głoszenia słowa Bożego jest bardzo ważna i potrzebna w pracy z młodzieżą, która będąc w wieku dojrzewania, bardzo często przeżywa różne kryzysy i poszukuje sensu życia. Młodzież stawia trudne pytania, na które świat nie potrafi dać wystarczającej odpowiedzi. Tę odpowiedź mogą młodzi ludzie znaleźć w słowie Bożym. Ojciec Święty podkreśla, że młodzież potrafi w sposób bardzo spontaniczny otwierać się na słowo Boże i poznanie Jezusa (por. VD 104). Głosiciele Dobrej Nowiny winni poprzez osobiste świadectwo zachęcać młodych ludzi do lektury Pisma Św. i uczynienia z niego jakby kompasu własnego życia. Papież cytuje w tym miejscu fragment homilii wygłoszonej na początku

²³ Paweł VI: Adhortacja apostolska *Evangeliæ nuntiandi* (8.12.1975) nr 19.

swojego pontyfikatu, w której między innymi wzywał do pójścia za Chrystusem. Dzięki przyjaźni z Chrystusem człowiek odnajduje sens swojego życia i jest szczęśliwy. Ta przyjaźń wyzwala ogromny potencjał człowieczeństwa. Ojciec Święty zachęcał młodzież, aby oddała swoje życie Chrystusowi, by w ten sposób znaleźć prawdziwe życie²⁴.

Szczególnym miejscem przepowiadania słowa Bożego jest każda parafia. W tej wspólnotcie człowiek w pełni doświadcza zbawczej mocy Chrystusa i bogactwa Kościoła. Papież Franciszek zauważa, że *parafia nie jest strukturą ułomną; właśnie dlatego, że ma wielką elastyczność, może przyjąć bardzo odrębne formy, wymagające otwarcia i misyjnej kreatywności ze strony duszpasterza i wspólnoty* (EG 28). W sposób szczególny wspólnota parafialna jest miejscem, w którym rodzą się nowe powołania do służby kapłańskiej i zakonnej. W tym kontekście powołanie należy rozumieć jako wolną odpowiedź człowieka na usłyszane słowo Boże. Píše o tym Benedykt XVI: *Trzeba, aby słowo Boże było przekazywane również z myślą o powołaniach* (VD 104).

W głoszeniu Ewangelii soborowy dekret o środkach społecznego przekazu *Inter mirifica* podkreśla ważną rolę środków masowego przekazu. Dzięki nim można docierać ze słowem Bożym na całą ziemię, do wszystkich ludzi. Dokument stwierdza: *Wśród niezwykłych wynalazków techniki, które zwłaszcza w najnowszych czasach ludzki geniusz z pomocą Bożą rozwinął spośród rzeczy stworzonych, Matka Kościół ze szczególnym zainteresowaniem przyjmuje i popiera te, które w największym stopniu dotyczą ducha ludzkiego i które otworzyły nowe drogi bardzo łatwego przekazywania wszelkiego rodzaju informacji, przemysłów i zaleceń. Wśród tych właśnie wynalazków wyróżniają się środki, które ze swej natury zdolne są bezpośrednio wpływać nie tylko na poszczególnych ludzi, lecz także na zbiorowości i na całą społeczność ludzką, a mianowicie: prasa, kino, radio, telewizja i inne tym podobne, które dlatego słusznie można nazwać środkami masowego przekazu*²⁵.

Ojciec Święty rozwija tę myśl i poszerza ją o nowe formy przekazu informacji. Dziś na pierwszym miejscu należy postawić przede wszystkim Internet, który stanowi największe źródło informacji (VD 113). Dzięki internetowi w bardzo krótkim czasie istnieje możliwość dotarcia do ogromnej liczby ludzi z przekazem Dobrej Nowiny. Dlatego trzeba z tej zdobyczy techniki korzystać w dziele nowej ewangelizacji.

W końcu ważną przestrzenią zaangażowania się chrześcijan jest dialog między religiami. Ojciec Święty Benedykt XVI zaznacza, że *do głoszenia Słowa w sposób zasadniczy należą spotkanie i dialog ze wszystkimi ludźmi dobrej woli,*

²⁴ Por. Benedykt XVI: *Homilia na Mszy św. inauguracyjnej pontyfikat* (24 kwietnia 2005), „L'Osservatore Romano”. Wyd. polskie. R. 2005 nr 6 s. 12.

²⁵ II Sobór Watykański: Dekret *Inter mirifica* o środkach społecznego przekazu (1963) nr 1.

i dąży dziś [Kościół] do dialogu z osobami należącymi do różnych tradycji religijnych (VD 117). Globalizacja sprawiła, że żyjemy w bliższym kontakcie z ludźmi pochodzącym z różnych religii i kultur. Stwarza to okazję do pokazania, że autentyczny zmysł religijny może umacniać między ludźmi relacje prawdziwego braterstwa.

Głoszenie Ewangelii należało, należy i zawsze będzie należeć do najważniejszych zadań Kościoła. Polecenie głoszenia Dobrej Nowiny, dane przez samego Chrystusa, Kościół realizuje na przestrzeni wieków, używając różnych środków i metod. Należy się bardzo cieszyć, że Sobór Watykański II na nowo odkrył miejsce i rolę słowa Bożego w liturgii i w życiu Kościoła. Bardzo dobrze się dzieje, że Kościół pod natchnieniem Ducha Świętego wciąż stara się odczytywać znaki czasu. Dziś tym znakiem czasu jest konieczność nowej ewangelizacji w zlaicyzowanym świecie. Niewątpliwie pozytywną odpowiedzią na istniejącą rzeczywistość jest posynodalna adhortacja apostolska Benedykta XVI *Verbum Domini*. Dokument ten nie tylko ukazuje miejsce i rolę słowa Bożego w Kościele, ale również daje konkretne rozwiązania i sposoby głoszenia Ewangelii.

Lektura adhortacji pozwala nazwać Benedykta XVI największym teologiem Słowa Bożego naszej epoki. Jego nauczanie o sakramentalności słowa Bożego w liturgii stanowi bezcenne dopowiedzenie do nauczania Soboru zawartego w *Sacrosanctum Concilium*, gdzie była mowa o obecności Chrystusa w głoszonym słowie Bożym. W związku z tym treści adhortacji winny być przedmiotem nieustannego studium i medytacji dla wszystkich ludzi zaangażowanych w dzieło nowej ewangelizacji. Dokument ten można nazwać swego rodzaju przewodnikiem lub vademecum dla wszelkich ewangelizatorów. Warto jego treść przybliżyć wszystkim wiernym, gdyż pogłębienie wiedzy o słowie Bożym z pewnością doprowadzi do jego umiłowania i życia nim na co dzień.

Bibliografia

- Benedykt XVI : Encyklika *Deus caritas est*. Kraków 2008.
Benedykt XVI: *Homilia (24 kwietnia 2005)*. „L'Osservatore Romano”. Wyd. polskie. R. 2005 nr 6 s. 12-13.
Benedykt XVI: Posynodalna adhortacja apostolska *Verbum Domini*. Kraków 2010.
Benedykt XVI: *Radość wiary*. Częstochowa 2012.
Franciszek: Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium*. Kraków 2013.
Friemal F. : *Ewangelizacja*, w: *ABC chrześcijanina*. Red. Pachciarek P. Warszawa 2006 s. 127.
Jan XXIII: Encyklika *Pacem in terris*. Kraków 2003.
Kongregacja ds. Duchowieństwa: *Dyrektorium Ogólne o Katechizacji*. Poznań 1998
Kongregacja ds. Duchowieństwa: *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*. Poznań 2003.
Kondrusiewicz T.: *Nowa ewangelizacja i jej wymagania na przykładzie Europy Wschodniej*. Światło Narodów 3:2009 s. 41–53.
Obrzędy chrztu dzieci dostosowane do zwyczajów diecezji polskich. Katowice 1987.

Paweł VI: Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*. Wrocław 2001.
Pontyfikat Rzymski: *Obrzędy święceń biskupa, prezbiterów i diakonów*. Katowice 1999.
Rosik S.: *Moje chrześcijaństwo*. Poznań 2000.
Sobór Watykański II: Dekret o misyjnej działalności Kościoła *Ad gentes divinitus*. W: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekrety, deklaracje*. Poznań 2002 s. 433–471.
Sobór Watykański II: Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*. W: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekrety, deklaracje*. Poznań 2002 s. 48–78.
Wojtan A.: *Refleksja teologiczna nad dokumentem: „Miłość Chrystusa wobec migrantów”*. Światło Narodów 3:2004 s. 59–68.

STRESZCZENIE

Głoszenie słowa Bożego misją Kościoła w świecie na podstawie adhortacji apostolskiej Benedykta XVI *Verbum Domini*

Artykuł przedstawia Kościół jako głosiciela Ewangelii współczesnemu światu w świetle adhortacji apostolskiej Ojca Świętego Benedykta XVI *Verbum Domini*. Papież Benedykt w swoim nauczaniu bardzo mocno akcentuje miejsce i rolę słowa Bożego w życiu Kościoła, a także przypomina o konieczności głoszenia go całemu światu. Misja głoszenia Ewangelii została powierzona Kościołowi przez Chrystusa. Oznacza to, że ewangelizacja mieści się w wpisana została w naturę Kościoła. Głoszenie słowa Bożego nie może odbywać się tylko w ściśle określonych grupach. Ojciec Święty naucza w *Verbum Domini*, że Kościół zawsze musi być otwarty na Ducha Świętego, który posyła go z dobrą nowiną krańce świata. Dziś głoszenie słowa Bożego ściśle wpisuje się w dzieło nowej ewangelizacji. W sposób szczególnie podlegają ją zlaicyzowani chrześcijanie żyjący na całym świecie. Ze słowem Bożym należy docierać także do migrantów, cierpiących i ubogich. Przyjęcie słowa Bożego prowadzi człowieka do czynnego zaangażowania się w życie świata i przemianowanie go według zasad Ewangelii. W misję głoszenia Ewangelii i przemiany świata winni być zaangażowani wszyscy chrześcijanie.

Słowa kluczowe: słowo Boże, nowa ewangelizacja, Kościół, liturgia, głoszenie, misja, świat, świadectwo.

SUMMARY

The Proclamation of the Word of God as the Church's Mission in the World on the Basis of the Apostolic Exhortation of Benedict XVI *Verbum Domini*

The article presents the Church as a proclaimer of the Gospel to the contemporary world in light of Pope Benedict XVI's Apostolic Exhortation *Verbum Domini*. In his teaching, Benedict XVI emphasizes very strongly the place and role of the word of God in the life of the Church and reminds us about the need to proclaim it to the whole world. The mission of proclaiming the Gospel was entrusted to the Church by Christ. This means that evangelization has been made an integral part of the Church's nature. Proclaiming the word of God cannot be limited to chosen groups. The Holy Father teaches in *Verbum Domini* that the Church always has to be open to the Holy Spirit who sends her with the Good News to the ends of the world. Today, proclaiming the word of God has become an inherent part of the new evangelization. It is especially needed by secularized Christians everywhere. The word of God must also reach migrants, the suffering and the poor. By receiving the word of God man is led to an active engagement in the life of the world and takes part in its transformation according to the precepts of the Gospel. All Christians must take part in the mission of proclaiming the Gospel and transforming the world.

Keywords: Word of God, new evangelization, Church, liturgy, proclamation, mission, world, witness.